

a *pedagógiát lélektan területén* mozognak.¹⁾

Somogyi József.

1) V. ö. Somogyi: Túlterhelés és tehetségvédelem, 1929. — A tehetségvizsgálatok módszeréről, 1933. — A tehetség megállapításának problémája, 1933. — Nevelés és átöröklés, 1934. — Tehetség és eugenika, 1934. — Begabung im Lichte der Eugenik, 1936.

„Valóban nagyon sok-e a diplomásunk?” Gróf Csáky Imre vetette fel a kérdést egy napilap vezető cikkében s annyira elevenére nyúlt a problémának, hogy érdemes vele foglalkozni. Jellemző, hogy személyi és családi szempontok által nem érdekelt emberek is felvetik a kérdést: „Hát annyira gazdagok vagyunk-e tehetségekben, oly magas és általános-e műveltségünk színvonala, hogy megengedhetjük magunknak annak mesterséges korlátozását?” Csáky Imre nem hisz abban a lehetőségben, hogy a főiskolára jelentkezőket tárgyilagosan megrostálják s így végeredményben „mindég csak a véletlen fogja eldönteni, hogy kit bocsátanak egyetemre és kit utasítanak onnan vissza?” Csáky Imre úgy gondolja, hogy a jelenlegi kormány korlátozási szándéka rácsafolna Klebelsberg intencióira. Nem hiszi, hogy túlsok a diplomás az országban és ha így lenne, logikusabbnak tartaná a főiskolák számát korlátozni a főiskolai hallgatók számának korlátozása helyett. Ezt azonban nem kívánja, az lévén a meggyőződése, hogy a tanulni vágyók korlátozása helyett minél több egyént kell megismertetni a tudományokkal.

Szívesen emlékezünk meg egy napilap vezetőcikkéről is, ha úgy érezzük, hogy ez a népkultúra tiszta céljait szolgálja. Csáky Imre nem azért kívánja a tudományos kultúra szélesebb áradását, hogy „hivatalokra” és „úri” életmódra több egyént tegyünk képessé. Ellenkezően: azt a gondolatot akarja propa-

gálni, hogy „a kisgazda, aki földjét gondoddal, szeretettel műveli, semmivel sem kevésbé „úr”, mint az éhbérért körmöllő rapidíjas tisztviselő.” Svédországi tapasztalataira hivatkozik Csáky, az ottani mély, a parasztság egészét átható népkultúrára. A svéd paraszt természetesnek találja, hogy az upsalai egyetem elvégzése után mint szélesebb látókörű földműves műveli kis földjét, ilyen mentalitás lenne kívánatos nálunk is. Igaza van Csáky Imrének. Kérdés azonban, hogy ezt a gondolkodást a minden foglalkozások egyforma értékéről való *felvilágosltással* el lehet-e terjeszteni? Művelt, öntudatos néptanítók, jól felszerelt népközpontok és céltudatos népközpontok fejleszthetik a józanság ilyen fokára a gondolkodást. A tudásból sohasem árt meg a *több* és az intenzív népkultúra belső lelki szükséglet alapján fogja növelni a diplomások számát.

Kemény Gábor.

A német középiskolák 1935-ben.*

1. *A középiskolák száma.* Középiskola (*höhere Schule*) az, amelynek joga van érettségi bizonyítványt, vagy ha nem 9 osztályú teljes intézet (Vollanstalt), az O II-ra való érettségről szóló bizonyítványt kiadni. A középiskolai tanintézet (*höhere Lehranstalt*) egységes igazgatás alatt álló, egy épületben elhelyezett s esetleg több különböző nemű középiskolát magában foglaló intézmény. Ilyen a Német Birodalomban 2326 van (ehhez járul 1 esti gimn. felnőttek számára Berlinben és 30 külföldön fenntartott középiskola). Az 1534 fiú tanintézet 1942, a 792 leánytanintézet 1226 különböző nemű középiskolát foglal magában, s így

*) Néhány adat a *Reichsstelle für Schulwesen* szerkesztésében megjelent *Wegweiser durch das höhere Schulwesen des Deutschen Reiches. Schuljahr 1935.* (Weidmann, Berlin 1936. 256. l.) c. műből.

1.

	Nyilvános				Magán				
	i n t é z e t e k								
	állam	köz- ség	egye- bek	össze- sen	Egye- sület (alapít- vány	Kath. rendek	Diako- nisszák	Magán- szemé- lyek	össze- sen
fiú	722	725	15	1462	38	12	—	22	72
leány	111	392	5	508	55	188	8	33	284
Összesen	833	1117	20	1970	93	200	8	55	356

2.

	fiú	leány	összesen
1. gimnázium	443	23	466
2. reálgimnázium	552	134	686
3. főreáliskola	365	242	607
4. „Deutsche Oberschule“	46	25	71
5. „Aufbauschule“	129	30	159
	1535	454	1989

3.

Az iskolák neve	német		latin		görög		1. idegen nyelv		2. idegen nyelv		történe- lem és földrajz	szám- tan és mathem.	termé- szettu- domány
	VI-OI. heti óraszám	mely osztá- lyokban	heti óraszám	mely osztá- lyokban	heti óraszám	francia vagy angol				VI-OI. heti óraszám			
						mely osztá- lyokban	heti óraszám	mely osztá- lyokban	heti óraszám				
Gimnázium	29-40	VI-OI.	41-62	UIII-OI	26-36	IV-OI.	15-20	—	—	29-40	29-35	16-28	
Reformgimnázium	34-39	UIII-OI.	37-41	UII-OI.	25-32	VI-OI.	29-32	—	—	29-36	31-35	16-28	
Reálgimnázium	30-39	VI-OI.	38-52	—	—	IV-OI.	22-28	UIII-OI.	15-24	29-40	29-36	20-35	
Reformreálgimnázium	32-42	UIII-OI.	24-35	—	—	VI-OI.	32-43	UIII-OI.	12-26	29-40	30-39	21-34	
Főreáliskola	33-45	—	—	—	—	VI-OI.	32-42	UIII-OI.	18-30	29-41	33-50	23-43	
„Deutsche Obersch.“ a) Poroszország	44	—	—	—	—	VI-OI.	42	UIII-OI.	17	43	37	30	
b) Szászorsz. Lübeck	43-45	—	—	—	—	VI-OI.	34-38	UIII-OI.	22-23	40	30-35	31-33	
c) Hamburg, Bréma	44-46	UII-OI.	13-16	—	—	VI-OI.	35-45	—	—	39-43	32-36	34-35	
„Aufbauschule“ a) latinnal	24-33	UII-OI.	13-16	—	—	UIII-OI.	20-30	—	—	24-33	21-32	25-34	
b) 2 idegen nyelvvel		—	—	—	—	UII-OI.		13-16					

a középiskolák összes száma a Birodalomban 3168. Az összes intézetek 989 városra ill. községre oszlanak el; az 53 100.000-nél nagyobb lakosságú városra 796 intézet esik; a többi 936-ra 1557.

2. *A fenntartó testület* nem a Birodalom, hanem vagy az egyes államok, vagy városok és községek vagy egyéb közületek és magánosok. A megoszlást az 1. táblázat mutatja. (I. 87. 1.)

3. *A középiskolák nemei.* A 3168 középiskola közül 1989 ad főiskolai ill. egyetemi tanulmányokra jogosító érettségi bizonyítványt. Ezek megoszlását az iskolák nemei szerint I. a 2. táblázatban.

A középiskolák mindegyike kilenc évfolyamú (Sexta, Quinta, Quarta, Unter-, Obertertia, Unter-, Obersekunda, Unter-, Oberprima; VI, V, IV, U III, O III, U II, O II, U I, O I), kivéve az „Aufbauschule“-t, amely sajátos rendelkezésének megfelelően a népiskola 7. vagy 8. osztályára épül s az U III-val indul meg. Tanterv és tananyag szempontjából ez a középiskola, amelynek hívatása az, hogy a falu és kisváros népiskolájának tehetséges tanulóit a főiskolai és egyetemi tanulmányok felé vezesse, az u. n. „Deutsche Oberschule“-nak felel meg. Ez utóbbi, a maga 9 osztályos formájában elsősorban a nemzeti művelőanyag segítségével készít elő felsőbb tanulmányokra s így középponti tárgyai a vallástan, német, történelem és földrajz.

4. *Tanterv.* Az egyes tárgyak óraszámát tekintetében a Birodalom különböző országainak középiskoláiban — a különböző nemű iskolákon belül is — meglehetősen nagy változatosság van. Ezt a nagy változatosságot szemlélteti — kisebb, egyes esetekre vonatkozó eltérések elhanyagolásával — a 3. táblázat.

5. *Bukások, érettségi.* A bukások 0%-a birodalmi átlagban a fiúknál 8,8,

a leányoknál 4,5; az érettségi vizsgálaton 3,1 illetőleg 1,4. A 24.750 érett fiú közül főiskolára vagy egyetemre ment 12.593 (50,9%), a 7064 leány közül 2510 (34,1%).

A szegedi tankerület területén levő törvényhatósági Népművelési Bizottságok összefoglaló adatai az 1935-36. népművelési évről.

I. Szeged szab. kir. város.

A város lakossága 136.000 lélek. Területe 141.789 kat. hold.

Tevékenység: rendezett 1375 ismeretterjesztő előadást, (ezek keretében megkezdte a légoltalmi előadásokat), valamint 362 műsoros délutánt és estét, amelyeken összesen 70.907 lélek jelent meg. Ünnepegy volt 124.

Tanfolyamok: 5 analfabéta, 2 alapismereteket terjesztő, 13 számolási, 1 helyesírás-fogalmazási, 1 népművelési, 1 közműveltségi, 2 előadó-képző, 3 szülők iskolája, 3 jellemfejlesztő férfiak részére, 7 egyházi ének, 2 magyar nóta, 2 magyar tánc, 1 tejjgazdasági, 1 kertészeti, 1 méhészeti, 4 gyümölcsészeti, 3 női kézimunka, 1 varró, 1 főző, 3 ott-hongondozó, 2 női ének, 1 női egyházi ének és 4 idegen nyelvi; összesen tehát 64 tanfolyam, melyekre 2319 hallgató iratkozott be.

Rendezett a bizottság 100 műkedvelő előadást, 6 hangversenyt, 525 mesedélutánt, 9 tanulmányi kirándulást. Rádió-előadás közvetítése 321 esetben volt.

A II. népkönyvtár műveit 15.229 olvasó olvasta. A könyvtári órák száma 2382 volt.

A bizottság az 1935-36. népművelési évadban 7056 művelődési alkalmat nyújtott.

II. Hódmezővásárhely thj. város.

A város lakossága 60.342 lélek. Területe: 132.258 kat. hold.

Tevékenység: rendezett 402 ismeretterjesztő előadást és 50 műsoros